

คู่มือ การให้คำปรึกษา

สำนักกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเนชั่น

คำนำ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์พร้อมนั้น มีองค์ประกอบหลายประการ การให้คำปรึกษาด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมและถือเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่วยบรรเทาและแก้ไขปัญหาของนักศึกษาตามสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

งานให้คำปรึกษา สำนักกิจการนักศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการให้คำปรึกษากับนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาที่มีปัญหาได้คลายความกังวลและรู้สึกอบอุ่นใจเมื่อได้แจ้งปัญหาของตน ตลอดจนช่วยแก้ไขปัญหาของนักศึกษา ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษา และทำให้การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยได้ผลดียิ่งขึ้น

สำนักกิจการนักศึกษา หวังว่าคู่มือการให้คำปรึกษานักศึกษานี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการให้คำปรึกษาต่อนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเนชั่นต่อไป.

สำนักกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเนชั่น

มิถุนายน 2555

สารบัญ

หน้า

✿ คำนำ	ก
✿ สารบัญ	ข
✿ บทนำ	ค
✿ ความหมายของการให้คำปรึกษา	1
✿ วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา	2
✿ หลักการของการให้การปรึกษาแบบสร้างแรงจูงใจ	2
✿ ประเภทของการให้คำปรึกษา	3
✿ คุณลักษณะของผู้ให้บริการคำปรึกษา	4
✿ หน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาด้านการพัฒนานักศึกษา	4
✿ เทคนิคในการสร้างสัมพันธภาพ	5
✿ เทคนิคที่จำเป็นในกระบวนการให้คำปรึกษาแต่ละขั้นตอน	5
✿ ขั้นตอนการสำรวจและทำความเข้าใจปัญหา	6
✿ ขั้นตอนการยุติการให้คำปรึกษา	7

บทนำ

กระบวนการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วยการจัดการสอนของผู้สอนและความพร้อมในการเรียนของผู้เรียน ซึ่งการศึกษาระดับปริญญาตรีนั้น ผู้เรียนส่วนมากเป็นวัยรุ่นตอนปลายหรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น โดยมีอายุระหว่าง 16-21 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีความกระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็น และเมื่อเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแล้ว จึงมักมีปัญหาหลายประการ ทั้งปัญหาสังคม ปัญหาการเรียน ปัญหาครอบครัว ปัญหาความรัก ปัญหากับเพื่อน ปัญหาส่วนตัว ตลอดจนปัญหาที่ใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัย

ด้วยเหตุนี้ ปัญหาต่างๆ ของนักศึกษา จึงมีผลต่อสุขภาพจิตและสมาธิในการศึกษา ถ้านักศึกษามีปัญหามากย่อมส่งผลทำให้สุขภาพจิตไม่ดี และมีสมาธิในการศึกษาน้อยลง จึงทำให้ผลการเรียนของนักศึกษาจำนวนมากตกต่ำ ส่งผลให้นักศึกษาจำนวนไม่น้อยถูกคัดชื่อออกเนื่องมาจากผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ และพ้นสภาพการเป็นนักศึกษาในที่สุด ซึ่งทำให้เกิดการสูญเสียทางการศึกษาเป็นอันมาก

สำนักกิจการนักศึกษา เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาด้านนี้ จึงได้จัดทำคู่มือฉบับนี้ขึ้นมา เพื่อใช้เป็นแนวทางและปฏิบัติในการช่วยบรรเทาและแก้ไขปัญหาของนักศึกษา ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษา และทำให้การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาได้ผลดียิ่งขึ้น

1. ความหมายของการให้คำปรึกษา

การกำหนดความหมายในงานด้านการให้คำปรึกษานั้นสามารถทำได้หลายแง่มุมด้วยกัน ขึ้นอยู่กับผู้กำหนดความหมายว่าจะเน้นไปทางด้านใด

1.1 เน้นที่ผู้รับคำปรึกษา

ความหมายที่กำหนดขึ้นจะออกมาในรูปของการเปลี่ยนแปลงต่างๆในตัวของผู้รับคำปรึกษา เช่น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาซึ่งมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์/ความรู้สึกที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อตนเองหรือต่อผู้อื่น เช่น ผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเองจนทำให้ไม่สามารถนำสิ่งที่ดีต่างๆของตนออกมาใช้เพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองได้ ผู้ให้คำปรึกษาก็ต้องทำหน้าที่ช่วยให้เขาเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเองตามความเป็นจริงและสามารถนำสิ่งที่มีอยู่มาใช้ในการพัฒนาชีวิตของตนต่อไป

1.2 เน้นที่ผู้ให้คำปรึกษา

ความหมายที่กำหนดขึ้นจะเน้นเกี่ยวกับบทบาทต่างๆในการให้คำปรึกษาของผู้ให้คำปรึกษาโดยมีผู้รับคำปรึกษาเป็นกุญแจดอกสำคัญในการกำหนดขอบเขตบทบาทต่างๆของผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งต้องไม่เป็นการเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหาของผู้รับคำปรึกษาแต่ช่วยผู้รับคำปรึกษาให้เห็นและเข้าใจปัญหาที่แท้จริงของเขา ช่วยให้เห็นช่องทางที่จะแก้ไขและเผชิญกับปัญหานั้นรวมทั้งชี้ให้เห็นช่องทาง การดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพในพระเยซูคริสต์ และมีชีวิตที่เจริญเติบโต

1.3 เน้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา

การกำหนดความหมายจะคลุ้มไปถึงลักษณะของความสัมพันธ์ คุณภาพ ขอบเขตของความสัมพันธ์ และอาจรวมถึงระยะเวลาของความสัมพันธ์ด้วย อันเป็นการเปิดโอกาสแก่ผู้ให้คำปรึกษาในการช่วยผู้รับคำปรึกษา ซึ่งการให้คำปรึกษาจะได้ผลหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพของทั้งสองฝ่าย

1.4 เน้นที่ขบวนการในการให้คำปรึกษา

การกำหนดความหมายจะมุ่งไปที่ขั้นตอนการให้คำปรึกษากับลักษณะของการให้คำปรึกษา เช่น หากลักษณะการให้คำปรึกษาเป็นแบบการสอน ก็จะเน้นที่การเตรียมการสอน เนื้อหา อุปกรณ์ ขั้นตอน การสอน จำนวนคนที่เรียน เป้าหมายของการสอน/การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลโดยเป้าหมายที่กำหนดไว้สำหรับแต่ละคนอาจแตกต่างกันไปเพราะลักษณะปัญหาของแต่ละคนไม่เหมือนกัน

สรุป นอกจากการกำหนดความหมายทั้ง 4 ประการนี้ ยังมีแนวทางอื่นๆอีก เช่น การกำหนดความหมายตามขบวนการในการเปลี่ยนแปลงของผู้รับคำปรึกษาหรือตามผลของการให้คำปรึกษาและอื่นๆ

อีกตามปรัชญาของผู้ให้คำปรึกษาที่แตกต่างกัน โดยล้วนมีเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่ผู้มารับคำปรึกษาในการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2

2. วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา

2.1 เพื่อให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างมหาวิทยาลัยกับนักศึกษา เพื่อเป็นการสร้างความอบอุ่นใจและพร้อมจะช่วยเหลือนักศึกษา

2.2 เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำให้กับนักศึกษาในปัญหาต่างๆ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถคลายกังวลกับปัญหาต่างๆ

2.3 เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของมหาวิทยาลัย ในการให้นักศึกษามีความเข้าใจกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง และบริการต่างๆ ของมหาวิทยาลัย

2.4 เพื่อช่วยส่งเสริมนักศึกษาให้สามารถพัฒนาการดำเนินชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัยและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

3. หลักการของการให้การปรึกษาแบบสร้างแรงจูงใจ มีดังนี้

เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองได้ บทบาทของผู้ให้การปรึกษาจึงเป็นการช่วยให้ผู้รับบริการมีโอกาสใช้ศักยภาพพัฒนากระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เกิดขึ้นได้ การให้การปรึกษาแบบสร้างแรงจูงใจเป็นเรื่องของการช่วยผู้รับบริการให้หลุดออกจากภาวะความลังเล ไปสู่ความเชื่อมั่นในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างคงที่และถาวร ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญดังนี้

3.1 แสดงความเข้าใจผู้รับบริการ (Express Empathy) โดยการฟังอย่างตั้งใจที่จะเข้าใจความรู้สึกไม่ตัดสิน ไม่วิจารณ์ ช่วยให้เข้าใจถึงความลังเล และมีผลในการสร้างแรงจูงใจที่จะเปลี่ยนแปลง

3.2 ช่วยให้การรับบริการเห็นถึงความขัดแย้ง (Develop Discrepancy) ทำให้เห็นช่องว่างระหว่างพฤติกรรมปัจจุบัน กับสิ่งที่ต้องบรรลุ จะช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

3.3 หลีกเลี่ยงการทะเลาะ ขัดแย้งหรือเอาชนะ (Avoid Argumentation) ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งไร้ประโยชน์

3.4 โอนอ่อนตามแรงต้าน (Roll with Resistance) เพื่อเปลี่ยนการรับรู้หรือมุมมองของผู้รับบริการ แต่ไม่ได้บังคับให้เห็นคล้อยตาม

3.5 สนับสนุนความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองของผู้รับบริการ (Support Self – Efficacy) โดยสื่อให้ผู้รับบริการรู้ว่าสามารถประสบความสำเร็จได้ ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่สำคัญยิ่ง

4. ประเภทของการให้คำปรึกษา

การให้คำปรึกษาสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทดังนี้

4.1. การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Counseling)

การให้คำปรึกษาประเภทนี้เป็นแบบที่ได้รับความนิยม และถูกนำมาใช้ในหน่วยงานต่างๆ การให้คำปรึกษาจะเป็นการพบกันระหว่างผู้ให้คำปรึกษา 1 คน กับผู้ขอคำปรึกษา 1 คน โดยร่วมมือกัน การให้คำปรึกษาแบบนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยให้ผู้ขอรับคำปรึกษาให้สามารถเข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง หรือเพื่อให้สมาชิกในองค์กร เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น ทำให้คนในองค์กรได้ตระหนักถึงความรู้สึกเกี่ยวกับปฏิกิริยาและการแสดงออกของอารมณ์ของตนและผู้อื่น เข้าใจความสำคัญของทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม แรงจูงใจ พฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล เข้าใจความสำคัญของการเสริมแรงและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง คนสามารถกำหนดเป้าหมายและการประพฤติปฏิบัติของตนเองได้

4.2 การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling)

การให้คำปรึกษาประเภทนี้ หรืออาจเรียกว่าการให้คำปรึกษาเชิงกระบวนการ เป็นกระบวนการที่บุคคลที่มีความต้องการหรือปัญหาที่คล้ายกันหรือตรงกัน ต้องการปรับปรุงตนเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือต้องการจะแก้ไขปัญหาใดปัญหาหนึ่งร่วมกัน มารวมกันเป็นกลุ่มเพื่อปรึกษาหารือซึ่งกันและกันโดยมีผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้ช่วยเหลือกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มประมาณ 7 - 9 คน ต่อผู้ให้คำปรึกษา 1 คนสมาชิกในกลุ่มเป็นผู้พิจารณากำหนดปัญหา แสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของแต่ละคนเป็นการได้ระบายความรู้สึกและความคิดเห็นของแต่ละคน เป็นการได้ระบายความรู้สึกขัดแย้งในจิตใจได้สำรวจตนเอง ได้ฝึกการยอมรับตนเอง กล้าที่จะเผชิญปัญหาและได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหา หรือปรับปรุงตนเองกับทั้งที่ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และได้ตระหนักว่าผู้อื่นก็มีความขัดแย้งหรือความคิดเห็นเช่นเดียวกับตนไม่ใช่เขาคนเดียวที่มีปัญหาและอย่างน้อยยังมีอีกคนหนึ่งคือ ผู้ให้คำปรึกษาที่ยอมรับและเข้าใจเขา ผู้ให้คำปรึกษาจะให้ข้อพิจารณา ให้คำแนะนำเพื่อให้กลุ่มเข้าใจปัญหาที่เป็นอยู่ ช่วยกันคิดหรือปรึกษาหารือในทางเลือกแนวทางแก้ปัญหา แต่กลุ่มต้องตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาเอง วิธีการให้คำปรึกษาแบบนี้สมาชิกของกลุ่มจะร่วมกันคิด แลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อให้เกิดความคิดเห็นต่างกัน และการกระทำต่างกัน ทำให้การปฏิบัติงานโดยร่วมมือกัน การทำงานก็มีประสิทธิภาพ และอีกประการหนึ่งการใช้วิธีนี้จะเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้เสนอแนะความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งทำให้เขาเกิดความภาคภูมิใจว่าตนเองสามารถให้ข้อคิดเห็นอันจะเป็นประโยชน์แก่กลุ่มได้ ตัวอย่างของการให้คำปรึกษาเป็น

กลุ่ม เช่น การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแก่คนงานที่มีปัญหาเกี่ยวกับนโยบายใหม่หรือมีความต้องการที่จะปรับปรุงวิธีการทำงาน เป็นต้น

4

5. คุณลักษณะของผู้ให้บริการคำปรึกษา ดังนี้

5.1 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

- (1) มีมนุษยสัมพันธ์
- (2) มีความรับผิดชอบ
- (3) ใจกว้างและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- (4) มีความจริงใจ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- (5) มีความเมตตากรุณา
- (6) ไวต่อการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของนักศึกษา
- (7) มีความประพฤติเหมาะสม และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา
- (8) พร้อมอุทิศเวลาให้กับนักศึกษา
- (9) มีความคิดในเชิงบวก

5.2 คุณลักษณะด้านความรู้ ความสามารถ

- (1) มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่
- (2) มีความสามารถในการสื่อสาร
- (3) มีความรู้และความเข้าใจธรรมชาติของนักศึกษา
- (4) มีความสามารถในการดูแลให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาเมื่อมีปัญหา

5.3 จรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษา

- (1) คำนึงถึงสวัสดิภาพและสิทธิประโยชน์ของนักศึกษา
- (2) รักษาความลับของนิสิตนักศึกษา
- (3) พยายามช่วยเหลือนักศึกษาจนสุดความสามารถ
- (4) ไม่วิพากษ์วิจารณ์บุคคลหรือมหาวิทยาลัยให้นักศึกษาฟังในทางที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย
- (5) เป็นผู้ที่มีความประพฤติที่เหมาะสมมีศีลธรรมจรรยาที่ดีงาม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา
- (6) ปฏิบัติหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาทุกคนด้วยความเสมอภาค

6. หน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาด้านการพัฒนานักศึกษา มีดังนี้

- 6.1 ให้คำแนะนำเกี่ยวกับบริการต่างๆ ในมหาวิทยาลัยและชุมชน
- 6.2 ให้คำปรึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาทางด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตหากมีปัญหาใดที่เกินความสามารถที่จะช่วยเหลือได้ ก็ควรส่งนักศึกษาไปรับบริการจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านนั้นโดยตรง
- 6.3 ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างปลอดภัย
- 6.4 ให้คำปรึกษาแนะนำทางด้านคุณธรรม จริยธรรมตามปรัชญาของมหาวิทยาลัย

- 6.5 ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา
- 6.6 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา

5

7. เทคนิคในการสร้างสัมพันธภาพ มีดังนี้

- 7.1 สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร อบอุ่น ยิ้มแย้มแจ่มใส
- 7.2 ให้ความสนใจแก่นักศึกษา
- 7.3 ให้ความเมตตากรุณาแก่นักศึกษา
- 7.4 แสดงความจริงใจเมื่อนักศึกษามาขอรับคำปรึกษา
- 7.5 ยอมรับในคุณค่าและความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 7.6 พยายามทำความเข้าใจทั้งความรู้สึก ปัญหาและความต้องการของนักศึกษา
- 7.7 ให้ความช่วยเหลือนักศึกษาด้วยความเต็มใจ

8. เทคนิคที่จำเป็นในกระบวนการให้คำปรึกษาแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

ขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ผู้ให้คำปรึกษา จะต้องสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น มีมิตรไมตรี รู้จักกล่าวคำต้อนรับและ เชื้อเชิญให้นั่งรู้จัก พูดคุยให้ผ่อนคลาย เป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ผู้มาขอความช่วยเหลือในเบื้องต้น การสื่อให้ผู้มาขอความช่วยเหลือหรือผู้รับคำปรึกษา เห็นความตั้งใจจริงของผู้ให้คำปรึกษา สามารถสื่อให้ เห็นจาก

ก. การแสดงออกทางสีหน้า

- แววตา การประสานสายตา ให้มองผู้รับคำปรึกษาในขณะที่เขากำลังพูด มีการพยักหน้าบ้าง เพื่อแสดงให้เห็นว่าเข้าใจผู้พูดเบนสายตาไปมองสิ่งอื่นบ้างเป็นครั้งคราว แต่ไม่ใช่การหลบตา เพราะจะทำให้ รู้สึกเหมือนไม่ตั้งใจหรือไม่สนใจ และไม่ใช่การจ้องหน้า เพราะจะทำให้ผู้พูดรู้สึกอึดอัด เกิดความเครียด ขึ้นได้

ข. การแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวของร่างกาย

- ทำตัวเป็นกันเอง ท่าทางมีชีวิตชีวา ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ทำให้เกิดความรู้สึกว่าพร้อมที่จะให้คำปรึกษา และมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือ

ค. การตอบสนองทางคำพูด

- น้ำเสียง ใช้น้ำเสียงสุภาพ นุ่มนวลแต่หนักแน่น และควรตอบสนองด้วยคำพูดสั้น ๆ บ้าง เช่น ค่ะ ครับ อืม ใช่ จะช่วยกระตุ้นผู้รับคำปรึกษากลับพูดมากขึ้น การแสดงออกทางกายวาจาใจตามที่กล่าวมานี้จะ ช่วยสร้างบรรยากาศในการพูดคุยกันอย่างเป็นกันเองอบอุ่นสบายใจจะเกิดความไว้วางใจ และ สร้างความมั่นใจว่าจะได้รับการยอมรับและเข้าใจของผู้ให้คำปรึกษาเป็นการลดความวิตกกังวลในขั้นแรก และ จะเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้รับคำปรึกษากลับเปิดเผยความรู้สึกหรือปัญหาที่มีอยู่ในใจในขั้นตอนต่อไป

เมื่อเริ่มต้นสร้างความสัมพันธ์ได้ดีแล้ว ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำปรึกษา ประโยชน์ จากการปรึกษา บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษาว่า จะต้องร่วมกันพิจารณาค้นหาปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

6

9. ขั้นตอนการสำรวจและทำความเข้าใจปัญหา

เทคนิคช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามองเห็นคุณค่าของตนเอง สามารถสำรวจตนเองจนเกิดความเข้าใจ ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของตนเองอย่างกระจ่างแจ้ง พร้อมทั้งจะนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญห ของตนเอง คือ

ก. การเปิดประเด็น

หลังจากได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกันแล้วผู้รับคำปรึกษาอาจจะไม่รู้ว่าควรเริ่มต้นพูดคุยถึง จุดประสงค์ที่มา ขอรับคำปรึกษาอย่างไรดีผู้ให้คำปรึกษาอาจเป็นฝ่ายเริ่มพูดเชื้อเชิญก่อน เช่น

- " ขอให้คุณรู้สึกสบายใจที่จะเริ่มต้นพูด "
- " คุณคงมีอะไรบางอย่างที่ จะเล่าให้ฟัง "
- " คุณจะพูดอะไรก็ได้ที่คุณอยากจะพูด "
- " มีอะไรที่ไม่สบายใจจะให้ดิฉันช่วยบ้างคะ "

ข. การฟัง

ผู้ให้คำปรึกษาต้องฟังคำพูดของผู้รับคำปรึกษา ด้วยความสบายใจ ทำตัวเป็นกันเอง และพร้อมที่ จะเข้าใจอารมณ์ - ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้พูดและระบายความรู้สึกต่าง ๆ ที่มีอยู่ ในใจออกมา ในขณะที่เดียวกันนี้ผู้ฟังจะต้องจับใจความสำคัญสังเกตอารมณ์ และความรู้สึกของผู้พูดต่อเรื่องที่ พูด เพื่อที่จะเข้าใจพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาโดยไม่มีอคติหรือไม่สรุปความเอาเอง การตั้งใจฟังจะช่วยให้ ผู้รับคำปรึกษาพูดออกมาได้มาก ช่วยระบายความรู้สึกที่เป็นทุกข์ให้คลายลงไปได้ และยังช่วยผู้ให้คำปรึกษาได้ ฟังรายละเอียดของ ปัญหามากขึ้น ดังนั้น ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีสมาธิในการฟัง และสนใจติดตามเรื่องราว มี การสนองตอบทั้งด้านกิริยา ท่าทาง และคำพูด

ค. การถาม

เป็นการแสดงถึงความเอาใจใส่ต่อผู้รับคำปรึกษา และช่วยให้เข้าใจ ปัญหาได้ชัดเจน และเข้าใจ ผู้รับคำปรึกษามากขึ้นตรวจสอบความรู้สึกของตนเองเช่นขณะนั้นคุณมีความรู้สึกอย่างไร การตั้งคำถามส่วนใหญ่ มักเป็นคำถามเปิดมากกว่าคำถามปิด คำถามเปิด หมายถึง คำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาพูด หรือ

แสดงความ คิดเห็นของตนออกมาได้เต็มที่ตามต้องการ มักขึ้นต้นหรือลงท้ายคำว่า เพราะเหตุใดอะไร อย่างไร ฯลฯ

7

10. ขั้นตอนการยุติการให้คำปรึกษา แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

ก. การยุติการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง

เป็นการยุติการพูดคุยกัน ผู้ให้คำปรึกษาอาจใช้วิธี สรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของการพูดคุย และแนวทางที่จะนำกลับไปปฏิบัติ แล้วนัดพบกันใหม่ หรืออาจให้ผู้รับคำ ปรึกษาเป็นผู้สรุปเอง เพื่อทบทวนความ เข้าใจในสิ่งที่กำลังพูดคุยกันอยู่ในขณะนั้น และสามารถที่จะนำไปปฏิบัติ โดยผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้ให้กำลังใจ หรือสนับสนุนให้เกิดการ ปฏิบัติตามที่พูดคุยกัน แล้วนัดพบกันใหม่

ข. การยุติการให้คำปรึกษาแต่ละราย

เป็นการสิ้นสุดการให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้รับคำปรึกษาแต่ละรายสามารถเผชิญและแก้ไขปัญหา ได้ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและดำรงชีวิตต่อไป ได้อย่างปกติสุข ข้อควรระวังอาจมีผู้รับคำปรึกษาบางรายที่มี ปัญหา รุนแรง มากเกินกว่าที่ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยเหลือได้ เช่น ผู้รับคำปรึกษามีอาการทางจิตรุนแรง หรือมี ปัญหา ทางกฎหมาย เป็นต้น จำเป็นต้องยุติการให้คำปรึกษา และส่งต่อผู้มีหน้าที่โดยตรงต่อไป

*****

